

ZER MINEK HIL ZUEN HIGUEMOTA?

Nagore Irastabarrena
Uranga

@irastabarrena

Hispaniola, 1522. Guarocuya kazikea eta haren emazte Mencia de Guevarak konkistatzaileen aurka altxa ziren eta 11 urtez borrokan aritu ondoren bertakoen eta konkistatzaileen arteko lehen hitzarmena sinatzea lortu zuten. Mencia aita Hernando de Guevara euskal itsasgizona zuen, Kolonen lehen espediziotan uhartera iritsitakoa; ama, berriz, Higuemota printzesa, Jaraguako Anacaona buruzagiaren alaba.

Guevara eta Higuemota 1500. urtean “maitemindu” eta ezkondu ziren. Handik aurrera Ana de Guevara izena hartu zuen –edo hartu arazi zioten-. Amerindiar eta europar baten arteko lehen ezkontza izan zen. Kolon anaiek ez omen zuten ezkontza begi onez ikusi eta Guevara atxilotu zuten. Haserre, euskal jatorriko itsasgizonak kolondarren aurka altxa ziren, Guevararen lehengusu Adrian de Muxika buru zutela. Matxinda gogor itzali zuten, Muxika atxilotuta eta exekutatuta.

Baina ez dirudi Muxikak bizia soilik lehengusuaren maitasun harremana defendatzeagatik eman zuenik. Bigarren espedizioan, 1497an, Muxika eta beste batzuk Bartolome Kolonen aurka matxi-

SEVILLAKO UNIBERTSITATEA

Jodocus van Winghe-ren 1598ko grabatua. 1503an konkistatzaileek Jaraguako Anacaona erregina, Higuemotaren ama, eta Hispaniola uharterako beste 80 buruzagi sarraskitu zituzten.

natu ziren eta, ez zen hura urte haietan konkistatzaileen buruzagiek izan zuten barne oposizio bakarra.

Higuemotaren ama Anacaonak ezkontzaz zeukan iritzia ere ez dago garbi. Zenbait iturrik diote berak bultzatu zuela ezkontza, konkistatzaileek zuten jakinduria miresten baitzuen. Hasieran hori hala izan balitz ere, europarren gehiegikeriaren aurka egiten ahaleginduko zen gero erregina –baita larrutik ordaindu ere–.

Beraz, badakigu Higuemotaren ama eta alaba konkistatzaileen aurka borrokatu zirela, baina ezer gutxi dakigu printzesaren beraren jarreraz.

Donald Trumpek Elizabeth Warren senatari demokrataren aurka “Pocahontas” ezizena irain gisa erabiltzeko ohi-

tura itsusia du eta, berriki, Warrennek benetako Pocahontas nor izan zen gogoraraziz erantzun dio AEBetako presidenteari Amerikako Indiarren Kongresu Nazionalan. Pocahontas bahitu, espetxeratu eta bortxatu zutela aipatu du eta haren bizitza “ausardiaz eta minez” beteta egon zela.

Kronikariek –beti ere konkistatzaileen aldekoek– Higuemotaz aipatzen duten kontu urrietako bat da printzesa “minak hil” zuela 1509an, sei urte lehenago senarraren heriotzak eragindako minak. Baina ez dute esaten haren ama urte berean urkatu izanak eragina izan zuela. Eta pentsatzekoa da Higuemotak bizitakoa gertuago dagoela Pocahontasen benetako bizitzatik Disneyko printzesaren maitasun istoriotik baino. ■

BENJAMIN BALLESTER

Balea-arrantza basamortuan

Atacamako basamortuan, zehazki El Medano sakanean, labar-pinturak aurkitu zituzten XX. mende hasieran. Luzaroan aurkikuntza oharkabeen pasa zen, baina mendea geroago margolan gehiago aurkitu zituzten: 328 irudi, 74 paneletan banatuta. 1.000 urte inguru dituzte, burdin oxidoz eginak daude, gehienek itsas eta arrantza motiboak

irudikatzen dituzte. eta baleen irudiak nabarmentzen dira bereziki. Orain, Parisiko Sorbonako etnologo Benjamin Ballesterrek labar-pintura horiei buruzko ikerlan sakona argiaratu du *Antiquity* aldizkarian. Ballesterren hitzetan, “artistek itsas jarduera desertuan irudikatu zuten, artearen bidez ozeanoa basamortuarekin kontzienteki erlazionatzeko”. ■